

Warszawa, 29 października 2021 r.

Znak sprawy: KS.ns.810.58.2021

**Pan
Krzysztof Nykiel
Prezes Zarządu Głównego
Krajowego Związku Plantatorów
Buraka Cukrowego**

Dotyczy: wysokich cen nawozów

Szanowny Panie Prezesie,

W odpowiedzi na pismo z dnia 7 października br. w sprawie cen nawozów przedstawiam następujące wyjaśnienia.

W ostatnich miesiącach odnotowujemy ogromny wzrost cen nawozów mineralnych.

W największym stopniu wzrosły ceny nawozów azotowych oraz fosforanu amonu.

Najbardziej drożącym nawozem azotowym był mocznik.

Zmiany cen nawozów mineralnych na krajowym rynku podążają za tendencjami obserwowanymi na rynku światowym, co wynika nie tylko z wysokiego poziomu polskiego importu i eksportu, ale też uzależnienia krajowej produkcji od importowanych surowców.

Poziom krajowej produkcji umożliwi niemal pełne zaspokojenie potrzeb polskiego rolnictwa w zakresie stosowania nawozów azotowych i fosforowych, jednak dostawy nawozów potasowych dla polskich rolników pochodzą głównie z importu.

Zgodnie z opinią Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej - PIB na wzrost cen nawozów mineralnych w Polsce w br. wpływają:

- **dynamiczny wzrost cen gazu ziemnego**, podstawowego surowca do produkcji nawozów azotowych i wieloskładnikowych;

Produkcja nawozów azotowych oparta jest na amoniaku, z którego wytwarza się obecnie około 97% nawozów azotowych. Natomiast 80-90% całkowitych kosztów produkcji amoniaku, z którego wytwarza się nawozy azotowe stanowi gaz ziemny.

Z tego też powodu **zmiany cen gazu są krytycznie ważne dla tego przemysłowego wytwarzania nawozów azotowych.**

Jak wynika z miesięcznych danych Banku Światowego **indeks cen gazu ziemnego pozostaje w trendzie wzrostowym od lipca 2020 r. Od września 2020 r.**

do września 2021 r. zwiększył się prawie 4-krotnie. Wzrost cen gazu ziemnego wynika z szeregu czynników, przede wszystkim ze zwiększonego popytu oraz niskich rezerw magazynowych po sezonie zimowym 2020/21, ale też z ograniczeń w dostawach z Rosji do Europy.

- **wzrost cen nawozów w handlu światowym** wpływający na podwyżki cen nawozów importowanych, wzrost cen w imporcie;

Jak wynika z danych Banku Światowego miesięczne ceny nawozów mineralnych w handlu światowym od grudnia 2018 r. do połowy 2020 r. znajdowały się w wyraźnym trendzie spadkowym. Jednak od lipca 2020 r. nastąpiło odwrócenie tej tendencji i przekształcenie jej w trend wzrostowy.

Wzrost cen (głównie mocznika i fosforanu amonu) związany jest z rosnącymi cenami żywności na światowych rynkach, co skutkuje zwiększonym popytem na nawozy w skali globalnej. Wzrost podaży nawozów w 2020 r. był natomiast ograniczony, na co wpływ miał m.in. mniejszy eksport realizowany przez producentów z Chin.

Z kolei od początku drugiej połowy 2020 r. popyt na nawozy zaczął wyraźnie się zwiększać, głównie w Indiach i w Brazylii.

W 2021 r. podwyżki cen nawozów w handlu światowym były kontynuowane. We wrześniu br. indeks cen nawozów Banku Światowego ukształtował się na poziomie prawie 129,5 punktu wobec 76,9 punktu rok wcześniej. Zwiększył się zatem o 68,5%.

Wzrost cen nawozów w handlu światowym przyczynił się do podwyżek cen transakcyjnych w imporcie nawozów mineralnych do Polski raz eksporcie.

- **podwyżki cen paliw ropopochodnych;**

Od ponad roku **ceny ropy naftowej w handlu światowym charakteryzują się tendencją wzrostową.** W sierpniu br. cena ropy Brent wyniosła 70 USD/baryłkę i była o 58,2% wyższa niż rok wcześniej. Ceny nośników energii na krajowym rynku również rosną, co więcej w sierpniu br. tempo wzrostu cen m/m było zdecydowanie szybsze

w porównaniu z tym, jakie było obserwowane w II kwartale. **Przekłada się to na wyższe koszty transportu surowców do produkcji nawozów i gotowych nawozów.**

– **wzrost kosztów zatrudnienia;**

Wzrost cen detalicznych nawozów mineralnych bez wątpienia ma związek **z rosnącymi kosztami pracy**. Według danych GUS w sierpniu br. średnie wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw wyniosło około 5844 zł brutto i było o 9,5% wyższe niż rok wcześniej.

– **zakaz stosowania mocznika w jego granulowanej formie** od 1 sierpnia 2021 r.;
Rosnące ceny mocznika w Polsce w I połowie br. można wiązać z mniejszą jego dostępnością, gdyż wielu rolników kupowało go na zapas. Od 1 sierpnia 2021 r. nie można bowiem stosować mocznika w jego tradycyjnej granulowanej formie. Stosowany obecnie mocznik musi zawierać inhibitor ureazy lub powłokę biodegradowalną, co w pewnym stopniu podnosi jego cenę. Można przypuszczać, że **wzrost cen mocznika, w pewnym stopniu przyczynił się do wzrostu cen innych nawozów azotowych.**

– **wzrost cen produkcji sprzedanej przemysłu;**

Wzrost cen detalicznych nawozów mineralnych na krajowym rynku jest w istotnym stopniu następstwem **wzrostu cen produkcji**. Z danych GUS wynika, że w sierpniu br. ceny produkcji sprzedanej przemysłu były średnio o 9,5% wyższe niż rok wcześniej. Z danych GUS dotyczących cen producentów według poszczególnych kategorii produkcji przemysłowej (grup PKWiU) wynika, że w lipcu br. ceny w grupie oznaczonej kodem PKWiU 20.1: „Chemikalia podstawowe, nawozy i związki azotowe, tworzywa sztuczne i kauczuk syntetyczny w formach podstawowych” były średnio o 27,6% wyższe niż przed rokiem. Dla porównania jeszcze w marcu br. ceny produkcji sprzedanej w tej grupie produktów były średnio o 12,3% wyższe r/r. Przypuszcza się, że dane za miesiąc wrzesień pokażą wzrost cen produkcji sprzedanej w grupie PKWiU 20.1 prawdopodobnie nawet 40% r/r.

– **mniejszy wolumen importu nawozów azotowych**, głównie saletry amonowej, saletrzaków i mocznika oraz fosforanu amonu;

Rosnące ceny detaliczne to wynik również mniejszej niż rok wcześniej podaży rynkowej niektórych nawozów mineralnych, głównie azotowych. Co prawda miesięczne dane o produkcji nawozów mineralnych w okresie styczeń-sierpień br. wskazują na niewielki, 3% wzrost produkcji r/r. jednak w okresie styczeń-lipiec br.

odnotowano mniejszy, o 11,4% wolumen importu nawozów azotowych w porównaniu do analogicznego okresu poprzedniego roku.

– **panika na rynku;**

Obserwowany w ostatnich tygodniach skokowy wzrost detalicznych cen nawozów mineralnych na krajowym rynku wynika w istotnym stopniu z **paniki na rynku oraz obawami rolników przed brakiem możliwości zrealizowania zakupów nawozów.**

Nawozy kupowane przez rolników nawet po bardzo wysokich cenach co dodatkowo stymuluje popyt w obawie przed jeszcze większym wzrostem cen w przyszłości.

Powoduje to okresowe braki w punktach sprzedaży, co dystrybutorzy nawozów wykorzystują do wzrostu cen.

Panikę na rynku nawozów wzmacniają nie tylko informacje o rekordowych podwyżkach cen gazu, ale również o ograniczeniach w produkcji nawozów lub surowców w innych krajach. Rolnicy obawiają się, że również zakłady nawozowe w Polsce mogą ograniczyć produkcję.

– **wzrost cen uprawnień do emisji CO²;**

Istotnym czynnikiem wpływającym w ostatnich miesiącach na wzrost kosztów produkcji nawozów mineralnych są **rosnące ceny uprawnień do emisji CO².**

Z sierpniowego raportu KOBiZE wynika, że w ciągu roku **cena za prawo do wypuszczenia do atmosfery tony CO² wzrosła ponad 2-krotnie.** Ceny uprawnień do emisji CO² stale i zauważalnie rosną. Spory udział w zmianie cen mają działania czysto spekulacyjne, gdyż uprawnieniami handluje się na giełdach.

– **niekorzystny kurs walutowy;**

Jedną z przyczyn wzrostu cen detalicznych nawozów mineralnych jest **osłabienie kursu złotego wobec euro oraz dolara.** Skutkuje to mniejszym importem gotowych nawozów mineralnych, ale też wyższymi cenami importowanych nawozów oraz surowców wykorzystywanych do produkcji nawozów, w tym gazu ziemnego, fosforatów i chlorku potasu.

– **wzrost cen zbóż i roślin oleistych,** wykorzystywany jako pretekst do podwyższania cen nawozów.

Wyższe ceny produktów rolnych mogą być dodatkowym pretekstem dla producentów i dystrybutorów do podwyższania cen. Zapotrzebowanie na nawozy mineralne w polskim rolnictwie już od wielu lat jest na stosunkowo stabilnym poziomie (około 1,8-2,1 mln ton czystego składnika). Zarówno przy wysokich jak i niskich cenach produktów rolnych zakup nawozów na kolejny sezon jest dla producentów rolnych

koniecznością, zwłaszcza w gospodarstwach towarowych, które chcą uzyskiwać satysfakcjonujące wyniki ekonomiczne, w tym poprzez niedopuszczenie do pogorszenia żyzności gleby i zubożenia jej w makro i mikroskładniki.

Ministerstwo systematycznie analizuje też sytuację dot. dostępności nawozów mineralnych, ich cen, jak i ich wpływu na kształtowanie się opłacalności produkcji rolniczej. W tym celu Ministerstwo korzysta m.in. z analiz rynku nawozów mineralnych wykonywanych przez Wojewódzkie Ośrodki Doradztwa Rolniczego i zbiorczej informacji opracowanej przez Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie. Na podstawie przekazanych przez CDR danych z września br. (tabela w załączeniu) dostępnych również na stronie <https://cdr.gov.pl/informacje-branzowe/informatory/informacja-o-rynku-nawozow-mineralnych> należy stwierdzić, że mimo mniejszego wolumenu importu nawozów problemy z dostępnością nawozów dotyczą niektórych nawozów i tylko kilku województw. Natomiast **okresowy brak lub rzadkie dostawy wodnego roztworu saletrzano-mocznikowego notowano w województwie kujawsko-pomorskim, łódzkim, podlaskim i świętokrzyskim.**

Jednocześnie Ministerstwo prowadzi rozmowy z krajowymi producentami nawozów w celu poprawy sytuacji rynkowej, jednak należy zaznaczyć, iż zakłady produkujące nawozy mineralne działają jako spółki prawa handlowego. Oznacza to, że Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi nie ma możliwości wpływania na bieżące sprawy spółek, do których niewątpliwie należy polityka cenowa oraz kształtowanie cen sprzedaży poszczególnych produktów.

Do obowiązków resortu rolnictwa należy wydawanie pozwoleń na wprowadzenie do obrotu niektórych nawozów i polepszaczy gleby i nadzór nad wprowadzaniem ich do obrotu.

W zaistniałej sytuacji rynkowej Ministerstwo rekomenduje potrzebę zmiany dotychczasowych standardów postępowania zakupowego przez rolników jeżeli chodzi o środki produkcji rolniczej. Niewątpliwie celowym jest przekierowanie zainteresowania rolników na zwiększenie udziału w nawożeniu nawozów organicznych i polepszaczy gleby dostępnych lokalnie na rynku. Wykaz dopuszczonych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi do obrotu nawozów i środków wspomagających uprawę roślin w tym nawozów organicznych i polepszaczy gleby stanowiących alternatywę dla nawozów mineralnych jest dostępny na stronach internetowych MRiRW pod adresem:

<https://www.gov.pl/web/rolnictwo/wykaz-nawozow-i-srodkow-wspomagajacych-uprawe-roslin>

Wskazana jest również dywersyfikacja zakupów czyli podział zakupów na transze i zakupy poza sezonem wiosennym i jesiennym, kiedy ceny są sztucznie zawyżone poprzez wysoki popyt.

Aktualne ceny nawozów znajdują się na stronach internetowych firm prowadzących obrót nawozami np. na stronie internetowej Agrochem Puławy: <https://agrochem.com.pl/cennik/>

Niekorzystna sytuacja na rynku nawozów wymusza również szersze wdrożenie bardziej efektywnych praktyk stosowania nawozów. Plany nawozowe z badaniem gleby mogą wspomóc rolników w obniżeniu wysokich wydatków na nawozy. Racjonalne nawożenie azotem sprzyja zwiększeniu efektywności jego wykorzystania przez rośliny. Sposób na ograniczenie zużycia nawozów azotowych, to na przykład niewysiewanie ich w jednej dawce, tylko dzielenie na kilka zabiegów, uregulowanie odczynu gleby itd. Badania gleby i ciągłe doradztwo w sprawach nawożenia prowadzone jest przez stacje chemiczno-rolnicze, a informacja o zasadach opiniowania planów nawożenia azotem jest zamieszczona na stronie internetowej Krajowej Stacji Chemiczno-Rolniczej.

W związku z tym, że nie można wykluczyć, że na obecną, niekorzystną sytuację na rynku nawozów mają wpływ również działania spekulacyjne. Ministerstwo zwróciło się do Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z prośbą o przeprowadzenie postępowania wyjaśniającego pod kątem stosowania niedozwolonych praktyk rynkowych.

Oprócz działań na poziomie krajowym Minister podjął również działania na forum Rady Ministrów UE ds. rolnictwa i rybołówstwa. Na posiedzeniu w dniach 11-12 października 2021 r. w Luksemburgu na wniosek Ministra poruszono temat trudnej sytuacji na rynkach rolnych wynikającej z rosnących cen nawozów. Minister wnioskował o podjęcie przez Komisję Europejską działań, które ustabilizują bądź czasowo zrekompensują wysokie koszty nawozów, tym samym stabilizując ceny żywności, a także o wsparcie rolników oraz przyjęcie całościowych rozwiązań zapewniających rolnikom możliwość prowadzenia produkcji roślinnej, a konsumentom przystępną cenowo żywność. Obawy Polski poparły Łotwa, Włochy, Węgry i Austria. Komisarz Wojciechowski poinformował, że Komisja Europejska również dostrzega wpływ wzrostu cen energii na zwiększenie kosztów produkcji, które w niektórych sektorach są nieco równoważone przez wysokie ceny zbóż,

mięsa drobiowego oraz owoców i warzyw. Zgodził się, że rolnicy nie mogą być jedynym ogniwem łańcucha dostaw ponoszącym koszty obecnej sytuacji. Zapewnił, że Komisja Europejska pracuje nad zestawem narzędzi, które pomoże państwom członkowskim, w istniejących ramach prawnych, na poziomie krajowym zareagować na wyzwanie jakim jest wzrost cen energii.

Z poważaniem

Nina Dobrzyńska
dyrektor
Departamentu Klimatu i Środowiska
/podpisano elektronicznie/

Do wiadomości:

Minister Aktywów Państwowych

Załączniki:

Tabela. Stan zaopatrzenia w nawozy mineralne w głównych punktach dystrybucji wg województw we wrześniu 2021 r.

Potwierdzam zgodność kopii wydruku z dokumentem elektronicznym:

Identyfikator dokumentu	2133354.6673401.4334517
Nazwa dokumentu	Odp MRiRW.pdf
Tytuł dokumentu	Odp MRiRW
Sygnatura dokumentu	KS.ns.810.58.2021
Data dokumentu	2021-10-29
Skrót dokumentu	836B55732D51DA86A53123F8A08865CA90AFDD2D
Wersja dokumentu	1.5
Data podpisu	2021-10-29 14:12:31
Podpisane przez	Nina Dobrzyńska; MRiRW dyrektor
Rodzaj certyfikatu	Certyfikat kwalifikowany podpisu elektronicznego karta

EZD 3.104.37.37.7626

Data wydruku: 2021-10-29

Autor wydruku: Jasińska-Kiełek Marta (Główny Specjalista)